

Miquel Brunet

El do de fer parlar els silencis

per **Damià Pons**

La figura de Miquel Brunet Estarelles (Bunyola, 1961) ha tengut una presència ben rellevant dins el panorama musical mallorquí dels darrers trenta anys. A més, la seva condició de músic s'ha manifestat a través dels més diversos registres i funcions. Ens trobam davant un artista polifacètic, l'activitat del qual és un creuer de camins on conflueixen l'intèrpret i el compositor, el docent i el productor -de so o artístic-, l'arranjador i l'orquestrador, i també l'especialista en noves tecnologies aplicades a la música.

D'entre les seves múltiples activitats, hi ha tota una sèrie de moments i de dedicacions que mereixen un esment específic. Així, el seu lligam amb el grup Els Valldemossa -hi va fer la tasca de pianista i director musical-, amb el qual va participar, al llarg de tres dècades, en un gran nombre de concerts -tant a Mallorca com a diferents indrets de l'Estat espanyol, d'Europa i dels Estats Units-, i d'enregistraments. També amb Els Valldemossa i amb un altre grup format per docents, es va implicar activament en els programes d'educació i difusió musical que es desenvoluparen, patrocinats per dues entitats de crèdit, a les escoles balears entre el 1978 i el 1989.

El 1990 el músic Brunet afegí al seu perfil professional una nova dimensió, la de productor: primer amb Ona Edicions Musicals, i des de 1992 com a soci fundador d'Ona Digital. La tasca desenvolupada al llarg del temps, amb gairebé 300 referències publicades, ha estat d'una gran utilitat per a la difusió de la creativitat musical dels artistes de les Balears.

En paral·lel a la seva activitat com a músic i productor, Brunet ha dut a terme un procés de formació permanent, la qual cosa li ha permès convertir-se en especialista en l'ús de les noves tecnologies aplicades a l'art del so i de la imatge, en les seves més diverses variants. I al bagatge adquirit amb la seva formació, l'ha transformat en coneixements posats a disposició dels altres, mitjançant conferències, cursets o impartint docència al Conservatori Superior de les Balears de les matèries <<Fonaments d'electroacústica i informàtica aplicada a la música >> i

<<Introducció a la composició amb mitjans audiovisuals>>.

La tasca de Brunet com a compositor es remunta a les darreries de la dècada dels setanta. Primer va ser per a Els Valldemossa, als quals aportà totes les peces musicals que es troben en el disc que dedicaren a l'Arxiduc Lluís Salvador (1993) i una bona sèrie més que estan repartides en alguns dels seus altres treballs discogràfics en llengua catalana. També és l'autor de les melodies de diversos discs del grup Cucorba. I, igualment, d'una sèrie de bandes sonores de diferents espectacles teatrals i de diferents documentals. Sembla evident que la seva tendència creativa es caracteritza, de cada vegada més, per l'aposta per un tipus de composicions progressivament més ambicioses, més complexes i més personals. N'és una bona mostra la cantata *Rua fosca* (2006), basada en textos de Jaume Santandreu i estrenada al Teatre Principal de Palma sota la direcció musical de Francesc Bonnín. Pertanyen a la mateixa opció creativa, la composició <<Peccata Mundi>> (2007), commemorativa del trentè aniversari de la Coral Universitat Illes Balears, i la cantata *Terra natal* (2007), per a cor infantil i trio de jazz, basada en textos del poeta eivissenc Marià Villangómez.

Aquest Miquel Brunet de cos vincladís i de somriure acollidor, sempre vitalista i esperançat, amb una fe incombustible en el poder transformador de la creativitat artística, intensament sensible a les palpitations més essencials del seu país -la llengua i la cultura, la identitat i la terra- i, alhora, malferit per les incomptables malifetes que pateixen diàriament els humans -la injustícia, la manca de llibertat, la fam, l'explotació de qualsevol signe, el malbaratament dels recursos naturals-, en un o altre indret del planeta, ha pres l'encertada decisió d'arreplegar una sèrie de les seves composicions sota el títol genèric *Dsilen6*, un títol amb el qual vol expressar un clam irat contra tot un conjunt de situacions, del passat o del present, que li semblen del tot rebutjables.

Joan Maragall pensava que la missió del poeta era, a partir de la seva condició de posseïdor d'una capacitat emocional molt intensa, servir de portaveu a les palpitations de la natura. Miquel Brunet ha volgut amb les seves músiques donar veu a les boques i a les idees que foren silenciades, esclafades o, fins i tot, assassinades en un moment especialment amarg de la nostra història passada. Ha volgut posar la seva creativitat al servei d'unes persones que únicament havien comès la *perversió* de ser partidaris del respecte a la dignitat humana, del dret a tenir un pensament propi i d'expressar-lo, de la pràctica d'aquella mena de llibertat que es fonamenta en el principi que cada humà ha de poder decidir el seu futur, tant el personal com el col·lectiu. Els documentals *Nosaltres els vençuts. Testimonis de la Guerra civil a Mallorca* (2003) i *La passió d'Emili Darder* (2010), dirigits respectivament per Antoni M. Thomàs i Pere Salom, han trobat en la música de Brunet el suport sonor idoni per complementar i per subratllar encara més el drama personal i històric que varen haver de patir aquells republicans mallorquins que tan sols havien pretès contribuir a fer que la seva societat fos més lliure i més justa, més moderna i més oberta. Entre el moment de l'inici de la Guerra civil i la cacera massiva de demòcrates que es va produir a Mallorca l'any 1948, hi trobam un període en què un nombre ben considerable dels nostres connacionals varen ésser sacsejats per la història –volem dir pels qui en determinaren el seu curs-, amb uns impactes tan trasbalsadors i tan cruels, tan excessius i tan immorals, que a la força els fets que hi succeïren ens han de produir vergonya i ens han d'indignar i ens han de fer adoptar actituds de reivindicació d'aquells innocents que en varen ésser víctimes. Recordar la figura d'Emili Darder és un deure cívic per a tots aquells que creuen en la dignitat humana. La passió i la mort del batle republicà de Palma –un veritable sant civil- ha de ser projectada de manera constant sobre la societat perquè els mallorquins de cada generació trobin en l'actuació infame d'una part dels seus avantpassats la vacuna contra les

potencials perversions ètiques que puguin niar en el seu cor i pensament.

Els represaliats i Emili Darder, hi posen la paraula, la vida i l'exemple, als documentals de Thomàs i de Salom, Miquel Brunet hi posa la veu de la música, una veu gemegosa o esclafada, que a moments tentineja sobre el caire del penya-segat, que reflecteix els batecs sagnants d'aquells empresonats que hi va haver en uns paisatges que durant aquells anys tan negres foren habilitats com a camps de concentració i que ara, als documentals, apareixen buits i bells, una música que vesteix totes les imatges amb un vel de tristesa i, alhora, amb la mateixa fortalesa que tenen les soques acostumades a afrontar amb coratge els embats del vent... La música de Brunet reforça, amb el seu joc intens d'emocions, el sentit de les imatges i de les paraules que apareixen als dos documentals. També, però, és una música que té una existència pròpia, que és capaç d'expressar unes vivències i unes sensacions que per elles mateixes ja colpeixen l'ànima, fins al punt de produir el mateix efecte que els esbarts d'insectes quan recorren l'interior del cos i excaven galeries fosques per on es canalitzen corrents d'aigua que van oscil·lant entre la fredor gèlida i la temperatura de l'olla bullent. Donar veu al silenci és la gran missió de qualsevol artista. A aquella mena de silencis, és clar, que no són un fruit de la serenitat interior o de la relació solitària i empàtica amb la natura, sinó, ben contràriament, de l'exercici de la força bruta que practiquen els dèspotes contra els derrotats i els represaliats. Les paraules de Pere Capellà, titulades <<Així arriben els vençuts>>, que formen part d'una música inclosa al documental dedicat a Emili Darder, i que són cantades per la Coral Minuet de Bunyola, de veus exclusivament femenines –una altra aclucada d'ull: donar veu a les dones, històricament silenciades-, sintetitzen a la perfecció la intenció al servei de la qual Miquel Brunet ha volgut posar la seva música. Una intenció reivindicativa de la memòria històrica i de la dignitat d'aquells mallorquins que foren vilment humiliats i reprimits, entre el 1936 i el 1948. Però igualment, i per extensió, de tots

aquells altres humans que ho foren en el passat i que, malauradament, ho puguin esser en el futur, a qualsevol indret del món. En definitiva, la música com a clam que enalteix la llibertat i totes aquelles altres causes nobles que poden contribuir a humanitzar les persones.

Al *DSilen6* de Miquel Brunet així mateix hi trobam la presència d'un altre sentit, en concret a la cantata *Terra natal*, que interpreta el grup vocal Entreveus, i a la banda sonora del documental *Miquel Costa i Llobera, amor de pàtria* (2004). En aquest cas el paisatge i les paraules dels poetes eivissenc i pollencí són un clam a favor de la identitat col·lectiva. A aquella natura esplendorosa i harmònica que construeixen amb les seves paraules, feta amb elements geològics i vegetals, amb espais marins i terrestres, amb celatges i amb els vols ondulants de les aus i de les ones, hi trobam, ben igual que al poema <<La serra>> de Joan Alcover, una representació tangible de l'ànima de la pàtria, la terra dels pares i de la gent amb la qual hi tenim establerts uns lligams de major vinculació. Recordem les propostes que ens feren Costa i Villangómez en els seus poemes <<Als joves>> i <<Terra natal>>: <<Siau qui sou>>, el primer; <<Arrelar, com un arbre, dins la terra: // no ser núvol endut d'un poc de vent>>, el segon. I encara n'hi podríem afegir dues altres parelles més, de versos memorables d'aquest mateix tarannà: <<Sap que la soca més s'enfila, // com més endins pot arrelar>>, a <<La Balanguera>>, de Joan Alcover, i

aquell díptic amb què Bartomeu Rosselló-Pòrcel tanca el seu poema <<A Mallorca durant la guerra civil>>: <<Tota la meva vida es lliga a tu // com en la nit les flames a la fosca>>. Arrelament i lleialtat a la pròpia llengua i cultura, el compromís irrenunciable amb el seu ús i amb la seva creixença, el respecte al paisatge, al qual cal concebre com un espai que és posseïdor d'uns drets de permanència que mai no poden esser fets malbé per interessos mercantils d'uns pocs o d'una majoria. La creativitat musical al servei de la lleialtat a una terra i a una identitat que per a Miquel Brunet no pot tenir data de caducitat. Una lleialtat concebuda en tots els casos sense autocomplaences xovinistes i, en canvi, basada en l'autoexigència, en el seu cas creativa; una identitat que des de l'arrelament i la continuïtat històrica, a semblança del símbol de l'àguila que trobam a <<Als joves>> de Costa, és capaç d'obrir-se al món i d'alimentar-se de tots aquells fruits aliens que la poden enfortir mitjançant la renovació i la modernització constant. Miquel Brunet és un creador i un patriota, i per això la música arcàdica amb què ha acompanyat el documental dedicat a Costa i Llobera té la capacitat de suggerir totes aquelles sensacions que no podem extreure de les imatges o dels versos escrits que ens entren dins els ulls: el pas de les brises per entremig de les cabelleres dels arbres, la frescor de l'escopinada d'aigua que ens ha arribat a la cara mentre puntejàvem les roques, la tebior d'aquells mots que a més de representar una

realitat física saben transmetre els batecs de l'emoció, els vincles invisibles però del tot indeslligables que hi ha entre cada persona i els seus constituents nacionals més essencials...

Miquel Brunet, mitjançant les composicions musicals incloses en aquest tan excel·lent *DSilen6* ha demostrat que la lleialtat a la pròpia identitat i la creativitat, l'una i l'altra en els seus més diversos registres, formen un binomi molt ben avingut. Els grans intel·lectuals i escriptors mallorquins dels inicis del segle XX –M. Costa i Llobera i J. Alcover, M.S. Oliver i A. M. Alcover– ja ho varen descobrir i subratllar amb èmfasi: la creativitat té una major capacitat de grandesa i d'universalitat com més profundament arrela en la identitat profunda de cada creador. Afortunadament, la millor cultura feta a Mallorca al llarg del segle XX ha compartit aquesta creença. Els resultats artístics aconseguits pels més grans dels nostres escriptors i músics, al llarg del segle XX, en són la prova més irrefutable. I aquests *DSilen6* de Miquel Brunet són una altra excel·lent mostra que aquesta convicció continua essent el motor més eficaç per afrontar la realització d'una creativitat que no renuncia ni a cap nord ni a cap meta, fins i tot a aquells nords i a aquelles metes que de bon principi podien semblar inassolibles.

Damià Pons